

Nr. 4 | 2010

Regionalt nettverk

Oppsummeringer - nasjonal og for alle regioner

Intervjuer gjennomført i perioden 1.-25. november

NASJONAL OPPSUMMERING

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

ETTERSPORSEL, PRODUKSJON OG MARKEDSUTSIKTER

Det meldes samlet om markert vekst i produksjonen. Veksten har tiltatt litt siden forrige runde. Markedsutsiktene tilsier noe svakere vekst de neste 6 månedene.

Industrien rapporterte om moderat vekst i produksjonen, som i forrige runde. Kontaktene i hjemmemarkedsindustrien meldte om forsiktig vekst, i hovedsak drevet av økt aktivitet hos byggevarerprodusentene og næringsmiddelindustrien. I eksportindustrien og oljeleverandørnæringen var det markert og tiltakende vekst. Fortsatt god vekst i metallindustrien og oppdrettsnæringen har bidratt til å løfte aktivitetsnivået i eksportindustrien. Samlet ventes veksten i industrien å fortsette i om lag samme takt det neste halve året.

Den positive utviklingen i bygg og anlegg vedvarer. Som i forrige runde rapporterte kontaktene om markert vekst i produksjonen. Veksten var fortsatt drevet av boligbygging, men fremover er det også utsikter til økt aktivitet innen private og offentlige næringsbygg. Kontaktene innen bygg og anlegg venter om lag uendret vekst fremover.

I varehandelen har aktiviteten økt moderat, om lag som i forrige runde. Markedsutsiktene tilsier moderat vekst også fremover.

Innen tjenesteyting rapporterte kontaktene samlet sett om en markert og tiltakende vekst. Veksten var, som i forrige runde, sterkest – og tiltok mest – innen husholdningsrettet tjenesteyting. Samlet sett venter kontaktene innen tjenesteyting at veksten skal avta noe fremover, i hovedsak som følge av lavere vekst innen husholdningsrettet tjenesteyting.

INVESTERINGER

Det ventes moderat vekst i investeringene det nærmeste året, en oppjustering fra forrige runde. Samtlige næringer planlegger økte investeringer, og anslagene er løftet for alle næringer. Kontaktene innen tjenesteyting venter den sterkeste investeringsveksten.

KAPASITETSUTNYTTING OG TILGANG PÅ ARBEIDSKRAFT

Andelen av kontaktbedriftene som svarte at de vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en eventuell vekst i etterspørselen, var 37 prosent. I forrige runde var andelen 30 prosent. I denne runden økte kapasitetsproblemene i alle næringer, med unntak av bygg og anlegg. Som i forrige runde, var kapasitetsproblemene størst innen tjenesteyting. Andelen som svarte at tilgangen på arbeidskraft begrenset produksjonen, økte fra 17 til 21 prosent. Arbeidsmarkedet oppfattes ennå ikke som stramt.

SYSSELSETTING OG ARBEIDSMARKED

Samlet sett var det ganske moderat vekst i sysselsettingen de siste 3 månedene. Veksten tiltok litt og var noe høyere enn kontaktene så for seg i forrige runde. Sysselsettingen var om lag uendret i varehandelen, mens den steg i de andre næringene. Oppgangen var mest markert i bygg og anlegg og tjenesteyting. Totalt sett ventes samme sysselsettingsvekst de

neste 3 månedene, med tiltakende vekst i tjenesteyting og i varehandelen. Ingen næringer venter fall i sysselsettingen fremover.

KOSTNADER, PRISER OG LØNNSOMHET

Det samlede anslaget for årslønnsveksten i 2010 var om lag 3½ prosent. Det laveste lønnsanslaget ble rapportert i bygg og anlegg, der forventet årslønnsvekst var i overkant av 3 prosent. Kontaktene innen tjenesteyting ventet derimot en årslønnsvekst på om lag 4 prosent. Samlet årslønnsvekst i 2011 anslås også til om lag 3½ prosent.

Det ble rapportert om ganske moderat prisvekst siste 12 måneder. Fra forrige runde tiltok prisveksten i alle næringer med unntak av eksportindustrien. I eksportindustrien har prisene vært relativt stabile det siste året. Det var forsiktig prisvekst i bygg og anlegg og i næringsrettet tjenesteyting, mens prisveksten var litt høyere innen varehandelen, hjemmemarkedsindustrien og husholdningsrettet tjenesteyting. Som i forrige runde, venter kontaktene i nettverket samlet sett tiltakende prisvekst de neste 12 månedene.

I sum har driftsmarginene i de siste 3 månedene bedret seg moderat fra samme periode i fjor. Dette er den tredje runden på rad med økt lønnsomhet, og veksten var litt høyere enn i forrige runde. Ingen næringer rapporterte om redusert lønnsomhet fra fjoråret. Driftsmarginene bedret seg mest for eksportindustrien. I følge kontaktene var det moderat vekst i lønnsomheten i varehandelen, tjenesteyting og oljeleverandørnæringen, mens marginene i hjemmemarkedsindustrien og i bygg og anlegg bedret seg svakt.

REGION INNLAND

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- Veksten i produksjonen og aktiviteten i region Innland var ganske moderat de siste 3 månedene, noe svakere enn forrige runde. Det ventes moderat volumvekst fremover.
- Det har i sum vært et stabilt produksjonsnivå i både hjemmemarkeds- og eksportindustrien. Fremover venter både hjemmemarkeds- og eksportindustrien moderat vekst.
- I bygg og anlegg har det vært moderat aktivitetsvekst siste 3 måneder. Det ventes også moderat vekst fremover.
- I varehandelen har salgsvolumet steget moderat de siste 3 månedene. I sum venter kontaktene markert vekst fremover.
- I tjenesteyting mot både husholdninger og næringslivet har det vært moderat aktivitetsvekst. Den samme veksten ventes å vedvare de kommende 6 månedene.
- Kontaktene planlegger samlet sett svak nedgang i investeringene de neste 12 månedene. Fallet ventes å bli litt mindre enn det som ble rapportert i forrige runde. Industrien planlegger betydelig investeringsvekst, mens kontaktene i varehandelen og offentlig sektor samlet sett skal redusere investeringene. Innen tjenesteyting indikeres et uendret investeringsnivå fremover.
- Andelen bedrifter med kapasitetsproblemer har økt ytterligere, fra 22 prosent i forrige runde til 29 prosent i denne runden. Det var tjenesteytende sektor som sto for økningen. 21 prosent av kontaktene anså tilgangen på arbeidskraft som kapasitetsbegrensende, tilsvarende andel som i forrige runde.
- Sysselsettingen har holdt seg stabil siste 3 måneder, mot en forventning i forrige runde om vekst. Industrien og tjenesteyting har hatt svak sysselsettingsvekst, mens sysselsettingen har falt i bygg og anlegg og varehandelen. Sysselsettingen var stabil i offentlig sektor. De neste 3 månedene ventes sysselsettingsveksten å ta seg opp.
- Kontaktene anslo denne runden en årslønnsvekst i inneværende år på rett under 3½ prosent. I 2011 ventes en årslønnsvekst på om lag 3¼ prosent.
- Prisene har steget svakt de siste 12 månedene. En overvekt av kontaktene venter økt prisvekst de neste 12 månedene.
- I sum bedret driftsmarginene seg litt de siste 3 månedene i forhold til samme periode året før. I bygg og anlegg falt driftsmarginen betydelig mens den var uendret i tjenesteyting.

REGION MIDT

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- Produksjonen i region Midt har i de siste 3 månedene vokst i samme forsiktige takt som i forrige runde. Det ventes at veksten vil tilta noe de neste 6 månedene.
- Industrien rapporterte om svært moderat vekst i produksjonen. I hjemmemarkedsindustrien var det ingen vekst, mens produksjonen i eksportindustrien steg moderat. Det ventes moderat vekst fremover i både hjemmemarkeds- og eksportindustrien.
- I bygg og anleggsnæringen stagnerte produksjonen i de siste 3 månedene. Kontaktene venter imidlertid en moderat vekst i aktiviteten fremover.
- Varehandelen rapporterte denne runden om stabile salgsvolumer siste 3 måneder, mens det ventes moderat vekst i de neste 6 månedene.
- Aktiviteten økte moderat både i næringslivsrettede og husholdningsrettede tjenester. Den samme veksten ventes å holde seg også fremover.
- Investeringene ventes å øke moderat de neste 12 månedene. Det innebærer en oppjustering fra forrige runde. Industrien og tjenesteyting venter en markert vekst i investeringene, mens de andre næringene planlegger et uendret investeringsnivå.
- Denne runden oppga 41 prosent av kontaktene at de vil ha problemer med å møte en vekst i etterspørselen. Av kontaktene, oppfattet 23 prosent tilgangen på arbeidskraft som begrensende for virksomheten. Begge andelene steg fra forrige runde og indikerer noe mindre ledig kapasitet blant virksomhetene i region Midt.
- Sysselsettingen tiltok ytterligere, drevet av en moderat vekst innen tjenesteyting. I de øvrige private næringene samt i offentlig sektor var sysselsettingen stabil siste 3 måneder. Den samme utviklingen ventes å gjenta seg også fremover.
- Det samlede anslaget for årslønnsveksten i 2010 var i overkant av 3½ prosent, litt høyere enn i forrige runde. For 2011 ventes enda litt høyere lønnsvekst, drevet av høyere forventninger i bygg og anleggsnæringen. I de øvrige private næringene og offentlig sektor forventes samme lønnsvekst som i 2010.
- Kontaktene rapporterte om en moderat økning i utsalgsprisene siste 12 måneder, som i forrige runde. Samtlige næringer rapporterte om vekst, og veksten var tydeligst i eksportindustrien. Prisveksten ventes å tilta. Forventningene er mer markerte enn i forrige runde.
- Driftsmarginene siste 3 måneder var bedre enn i samme periode i fjor, men veksten i lønnsomheten var noe lavere enn i forrige runde. I bygg og anlegg og tjenesteyting ble det rapportert om stabile marginer, mens lønnsomheten bedret seg i de andre næringene.

REGION NORD

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- De siste 3 månedene har det vært markert vekst i produksjons- og aktivitetsnivået i region Nord. De neste 6 månedene ventes moderat vekst.
- Det har vært markert vekst i industrien, med lik utvikling i eksport- og hjemmemarkedsindustrien. Veksttakten var moderat lavere enn i forrige runde. Det ventes fortsatt vekst i produksjonen fremover, men i litt lavere tempo enn de siste 3 månedene. Hjemmemarkedsindustrien venter fortsatt markert vekst, mens forventningene i eksportindustrien er mer moderate.
- I bygg og anlegg har det vært moderat vekst i produksjonen de siste 3 månedene, mot nullvekst i forrige runde. Det ventes moderat fall i aktiviteten det kommende halvåret.
- I varehandelen ble det meldt om moderat vekst i aktiviteten, mot stabile salgsvolumer i forrige runde. Sektoren venter fortsatt moderat vekst det kommende halvåret.
- I tjenesteyting rettet mot næringslivet har det vært markert vekst siste 3 måneder, det samme som ble rapportert i forrige runde. Det ventes at veksten vil fortsette i samme takt de kommende 6 måneder. I husholdningsrettet tjenesteyting har det vært betydelig vekst i aktiviteten siste 3 måneder, mens det i forrige runde ble meldt om markert vekst. Det ventes markert vekst det kommende halvåret.
- I sum planlegges det forsiktig vekst i investeringene kommende 12 måneder. Investeringene øker i varehandelen og tjenesteytende sektor, mens de øvrige sektorene planlegger uendret investeringsnivå.
- Andelen kontakter som oppga at de har kapasitetsproblemer steg til 42 prosent, fra 34 prosent i forrige runde. Tilgangen på arbeidskraft var imidlertid noe bedre. 24 prosent svarer at arbeidskraft vil være en begrensning ved økt etterspørsel, mot 27 prosent forrige runde. Det var spesielt tjenesteytende sektor som rapporterte en økning i kapasitetsproblemer, mens bygg og anlegg meldte om færre kapasitetsproblemer.
- Siste 3 måneder har det vært svak vekst i sysselsettingen, noe som var høyere enn forventningene forrige runde. Veksten har kommet i varehandelen og tjenesteytende sektor. Fremover ventes det i sum omtrent uendret sysselsetting.
- Kontaktene venter en årslønnsvekst i 2010 på rundt 4 prosent. Dette er en oppgang fra september, da kontaktene anslo en lønnsvekst på rett over 3½ prosent. For 2011 anslår kontaktene en samlet lønnsvekst på litt i overkant av 3½ prosent. Det er industriens forventninger som trekker ned sammenlignet med lønnsveksten i 2010.
- Prisene har økt moderat de siste 12 måneder, som en følge av høyere priser i eksportindustrien og husholdningsrettet tjenesteyting. Det neste året venter majoriteten av bedriftene høyere prisvekst.
- I sum har det vært moderat vekst i lønnsomheten i de siste 3 månedene. Det har vært markert lønnsomhetsvekst i eksportindustrien og tjenesteytende sektor, mens det var markert fall i hjemmemarkedsindustrien.

REGION NORDVEST

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- De siste 3 månedene har det samlet sett vært en ganske moderat vekst i aktivitetsnivået i Nordvest. I forrige runde var det ingen vekst. Det ventes om lag samme moderate vekst de neste 6 månedene.
- Samlet rapporterte industrien om en ganske moderat vekst i produksjonen siste 3 måneder. Fremover ventes moderat vekst, litt høyere enn siste 3 måneder. I hjemmemarkedsindustrien hadde produksjonen holdt seg stabil, men kontaktene venter moderat vekst neste halvår. Eksportindustrien rapporterte om moderat vekst og venter moderate vekst også neste 6 måneder.
- Oljeverandørnæringen meldte om en moderat økning i aktivitetsnivået de siste 3 månedene, men venter et moderat fall i aktiviteten fremover.
- I bygg og anlegg steg aktivitetsnivået moderat de siste 3 månedene. De neste 6 månedene ventes stabil produksjon.
- I varehandelen rapporterte bedriftene om en moderat vekst i aktiviteten siste 3 måneder. Kontaktene venter den samme moderate veksten de neste 6 månedene.
- Samlet sett steg aktiviteten innen tjenesteyting svakt de siste 3 månedene. Aktiviteten i næringslivsrettet tjenesteyting var uendret, mens aktiviteten steg moderat blant kontaktene innen husholdningsrettet tjenesteyting. Fremover ventes ganske moderat vekst, drevet av økt aktivitet innen næringslivsrettet tjenesteyting.
- Kontaktene planlegger samlet sett ingen endringer i investeringene de neste 12 månedene. Investeringene ventes å øke moderat innen industrien og oljerelatert næring, mens offentlig sektor planlegger noe lavere investeringsnivå.
- I denne runden svarte 30 prosent av bedriftene at de ville hatt noen problemer med å møte en vekst i etterspørselen, 17 prosentpoeng flere enn rapportert i forrige runde. Av alle bedriftene, meldte 22 prosent at tilgangen på kvalifisert arbeidskraft ville utgjøre en begrensning ved økt etterspørsel, mot kun 7 prosent i forrige runde.
- Sysselsettingen har vært uendret de siste 3 månedene, som ventet i forrige runde. De neste 3 månedene ventes ganske moderat vekst i sysselsettingen.
- Anslagene for årslønnsveksten i 2010 lå i snitt på 3¼ prosent, som i de foregående to rundene. I 2011 venter kontaktene at årslønnsveksten tiltar til om lag 3½ prosent.
- Samlet sett ble det meldt om forsiktig prisvekst siste 12 måneder. Varehandelen, tjenesteyting og hjemmemarkedsindustrien rapporterte om moderat prisvekst, mens prisene falt markert i eksportindustrien. Innen bygg og anlegg har prisene vært stabile. Fremover ventes høyere prisvekst.
- Sammenliknet med samme periode i fjor, har driftsmarginene i de siste 3 månedene vært om lag stabile. Det var kun innen varehandelen at det ble meldt om noe bedring.

REGION SØR

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- Det har vært en markert vekst i produksjonen i region Sør de siste 3 måneder. Det ventes samme markerte vekst neste 6 måneder.
- Samlet sett har produksjonen i industrien tiltatt moderat, og den ventes å tilta moderat fremover også. Hjemmemarkedsindustrien meldte om et moderat fall i produksjonen etter sommeren. Fremover venter hjemmemarkedsprodusentene et uendret produksjonsnivå. Innen eksportindustrien og oljeleverandørnæringen har veksten vært betydelig siste periode. Oljeleverandørene venter at den betydelige veksten vil fortsette også det neste halve året, mens eksportørene venter en moderat avmatning i veksten.
- I bygg og anlegg har det vært en betydelig vekst i produksjonen siste 3 måneder. Det ventes en noe svakere, men likevel markert, vekst de neste 6 månedene.
- I varehandelen har det vært en betydelig vekst siste 3 måneder, en vekst som ventes å holde seg fremover.
- I tjenesteyting rettet mot næringslivet har det vært markert vekst etter sommeren. Det ventes moderat vekst i aktiviteten neste 6 måneder. I tjenesteyting rettet mot husholdningene har veksten vært mer moderat, men her ventes en markert vekst det neste halve året.
- Investeringene ventes samlet sett å falle svakt de neste 12 månedene. Industrien planlegger en moderat vekst i investeringene fremover. Kommune- og sykehussektoren skal redusere investeringene noe.
- Av kontaktene meldte 20 prosent om kapasitetsproblemer, sammenlignet med 14 prosent i forrige runde. Tilgangen på arbeidskraft oppleves som svært god. Kun 7 prosent av kontaktene rapporterte om problemer med tilgangen på arbeidskraft.
- Siste 3 måneder har sysselsettingen i region Sør steget forsiktig, men med mer enn ventet i forrige runde. Neste 3 måneder ventes litt lavere vekst.
- Årslønnsveksten for 2010 anslås i snitt til i underkant av 3½ prosent. Dette anslaget er noe høyere enn rapportert i forrige runde. Kontakter venter også for 2011 en årslønnsvekst på rett under 3½ prosent.
- I denne runden ble det meldt om moderat prisvekst siste 12 måneder. Forrige runde rapporterte kontaktene om lag uendrede priser. Prisveksten har vært ganske markert innen varehandel og tjenesteytende næringer, mens prisene har vært stabile i industri og bygg og anlegg. Fremover venter bedriftene høyere prisvekst.
- I sum har det vært en markert vekst i lønnsomheten siste 3 måneder i forhold til samme periode i fjor. I forrige runde ble det bare meldt om en forsiktig vekst. Lønnsomhetsveksten var markert i eksportindustrien, bygg og anlegg, varehandel og tjenesteyting. Innen oljeleverandørnæringen bedret lønnsomheten seg moderat, mens lønnsomheten innen hjemmemarkedsindustrien falt markert.

REGION SØRVEST

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- I denne runden rapporterte kontaktene i region Sørvest om moderat vekst i produksjonen og aktiviteten de siste 3 månedene. Veksten var noe lavere enn i forrige runde, men ventes å tilta litt de neste 6 månedene.
- Oljerelatert industri og hjemmemarkedsindustrien hadde moderat vekst siste 3 måneder, mens veksten var mer markert i eksportindustrien. Det ventes moderat vekst for alle deler av industrien neste 6 måneder.
- Kontaktene i bygg og anlegg rapporterte om moderat produktionsvekst siden sommeren. Neste 6 måneder venter kontaktene betydelig vekst.
- I varehandelen var det moderat fall i aktiviteten siste 3 måneder. Fremover ventes ingen endringer i aktiviteten.
- Kontaktene innen tjenesteyting mot næringslivet meldte om moderat vekst siden forrige runde, og det ventes at denne veksten vil fortsette det neste halve året også. Innen husholdningsrettet tjenesteyting steg aktiviteten betydelig og ventes tilsvarende vekst neste 6 måneder også.
- Samlet sett meldte kontaktene at de planlegger moderat økende investeringsnivå de neste 12 månedene. Investeringene ventes å øke innen oljerelatert industri, tjenesteyting og offentlig sektor. Innen hjemmemarkedsindustrien ventes markert fall i investeringene.
- Det ble denne runden meldt om tiltakende kapasitetsproblemer. Andelen kontakter som meldte om kapasitetsproblemer steg fra 34 prosent i forrige runde til 62 prosent i denne runden. 38 prosent av kontaktene oppga å ha problemer med tilgang på arbeidskraft, opp fra 30 prosent i forrige runde.
- Totalt var sysselsettingen om lag stabil siste 3 måneder, selv om det var forventet en forsiktig vekst. Sysselsettingen steg i bygg og anlegg og tjenesteyting mot næringslivet, mens den falt i hjemmemarkedsindustrien. Kontaktene venter kun forsiktig vekst neste 3 måneder.
- Kontaktene anslo at årslønnsveksten for 2010 blir 3¾ prosent. Bygg og anlegg bidro til å løfte anslaget. For 2011 ventes en lønnsvekst på 3½ prosent.
- Det ble samlet sett meldt om en ganske moderat økning i prisene siste 12 måneder. I oljerelatert industri, eksportindustrien og varehandelen var det prisnedgang. I de øvrige næringene ble det meldt om stabile eller moderat økende priser. De kommende 12 måneder venter bedriftene samlet sett tiltakende prisvekst.
- Kontaktene meldte i sum om svakt økende driftsmarginer siste 3 måneder i forhold til samme periode i fjor. Driftsmarginene var stabile eller svakt økende i alle næringer.

REGION ØST

Regional oppsummering Runde 2010–4

Kontaktbedriftene ble intervjuet i november.

- I region Øst har den markerte oppgangen i produksjonen og aktiviteten fortsatt i de siste 3 månedene. Samlet tiltok veksten litt fra forrige runde. Markedsutsiktene har også løftet seg, men med mindre enn den faktiske aktiviteten.
- Industriproduksjonen økte markert, omtrent som i forrige runde. Veksten var markert høyere i eksportindustrien enn i hjemmemarkedsindustrien. Produksjonen i oljeleverandørindustrien steg kraftig, mer enn i eksportindustrien. Samlet ventes noe lavere vekst fremover.
- I bygg og anlegg ble det meldt om markert vekst, nesten like høy som i forrige runde. Aktiviteten steg mest innen boligbygging. Veksten ventes å holde seg fremover.
- Varehandelen rapporterte moderat vekst siste 3 måneder, som i de foregående to rundene. De fleste kontakter og bransjer meldte om relativt små endringer i salgsvolumene. Det ventes at den moderate veksten skal vedvare.
- Den kraftige veksten innen tjenesteyting tiltok ytterligere. Spesielt sterk var veksten i husholdningsrettet tjenesteyting. Fremover ventes samlet sett noe lavere, men fortsatt markert, vekst.
- Samlet sett planlegges en ganske markert vekst i investeringene. Fra forrige runde er planene oppjustert innen alle næringer. Samtlige næringer venter vekst.
- Andelen kontakter med kapasitetsproblemer avtok litt, fra 34 prosent i forrige runde til 30 prosent i denne runden. 17 prosent svarte at tilgangen på arbeidskraft var en begrensende faktor, omtrent som i forrige runde. Det var hovedsakelig tjenesteyting som rapporterte om kapasitetsproblemer.
- Samlet har sysselsettingen vokst moderat de siste 3 månedene. Varehandelen var den eneste næringen uten vekst. Det ventes samme sysselsettingsvekst de neste 3 månedene.
- Samlet sett anslo kontaktene at årslønnsveksten i 2010 blir drøyt 3½ prosent. Anslaget var marginalt lavere enn i forrige runde, som følge av noe lavere lønnsvekst i bygg og anlegg. Tjenesteyting anslo fortsatt høyest lønnsvekst. For 2011 ventes lønnsveksten å tilta litt, til 3¾ prosent.
- Prisveksten siste 12 måneder har vært relativt moderat, men steg litt i forhold til forrige runde. Det var først og fremst bygg og anlegg og deler av varehandelen som rapporterte om litt tiltakende prisvekst.
- Bedriftenes driftsmarginer har bedret seg moderat det siste året og med noe mer enn rapportert tidligere i høst. Særlig industrien, men også varehandelen bidro positivt.